

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 19102/2022
04.07.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Јовановић, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., чији је пуномоћник Борис Вршка, адвокат из ..., ВВ из ..., са боравиштем у ... и ГГ из ..., чији је пуномоћник Борис Вршка, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужених ББ и ГГ, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 826/22 од 11.08.2022. године, у седници одржаној 04.07.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 826/22 од 11.08.2022. године у преиначујућем делу и предмет у том делу враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Старој Пазови П 204/21 од 12.01.2022. године, ставом првим изреке, утврђено је као делимично основано потраживање тужиоца према туженом ББ, као законском наследнику иза своје мајке - ванбрачне супруге тужиоца, сада пок. ДД, бив. из ... преминуле ...2012. године, у износу од 372.905,54 динара, према туженој ВВ у износу од 106.544,44 динара и према туженој ГГ у износу од 159.816,66 динара, све са законском затезном каматом од 19.04.2012. године до исплате, а по основу инвестиционих улагања на непокретности на којим су тужени сувласници - тужени ББ са 7/12 дела, тужена ВВ са 2/12 дела и тужена ГГ са 3/12 дела и то: приземну породичну стамбену зграду бр. 1 и приземну помоћну зграду бр. 2, саграђеним на кп.бр. .. површине 7а 19м2, кп.бр. .. њива 2. класе површине 64м2 и кп.бр. .. њива 2. класе површине 1а 94м2, које парцеле су у власништву Републике Србије, а тужени сукорисници, све уписано у ЛН бр. .. КО ... . Ставом другим изреке, утврђено је потраживање туженог према тужиоцу у износу од 681.206,79 динара са законском затезном каматом почев од 30.06.2021. године до исплате. Ставом трећим изреке, након извршеног пребијања, одбијен је тужбени захтев тужиоца у односу на туженог, док је у односу на тужене делимично усвојен тужбени захтев тужиоца и тужене обавезане да му исплате и то: тужена ВВ износ од 106.544,44 динара а тужена ГГ износ од 159.816,66 динара све са законском затезном каматом од 19.04.2012. године до исплате, док је одбијен тужбени захтев тужиоца у преосталом делу

преко досуђених износа, до солидарно траженог износа од 938.971,00 динара и то: у односу на туженог преко износа од 372.905,54 динара, односно за износ од 174.831,04 динара, у односу на тужену ВВ преко износа од 106.544,44 динара, односно за износ од 49.951,72 динара и у односу на тужену ГГ преко износа од 159.816,66 динара, односно са износ од 74.927,58 динара све са законском затезном каматом на ове разлике износа од 19.04.2012. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је компензациони приговор тужене ГГ да се утврди тужиочево потраживање према њој у износу од 674.534,93 динара са законском затезном каматом од 30.06.2021. године до исплате и да се након извршеног пребијања одбије тужбени захтев у односу на њу. Ставовима петим и шестим изреке, тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове поступка од 188.282,82 динара, а тужене су обавезане да тужиоцу солидарно накнаде трошкове поступка од 303.489,44 динара, све са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 821/21 од 16.03.2021. године, ставом првим изреке делимично је усвојена, делимично одбијена жалба тужиоца, делимично одбијена жалба тужених ББ и ГГ и првостепена пресуда преиначена, тако што је одбијен компензациони приговор туженог ББ и тужени су обавезани да тужиоцу солидарно исплате износ од 639.266,64 динара са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе 15.01.2016. године до исплате, а по основу инвестиционих улагања тужиоца у приземну породичну стамбену зграду бр. 1 и приземну помоћну зграду бр. 2, саграђене на кп.бр. .. површине 7а 19м², кп.бр. .. њива 2. класе површине 64м² и кп.бр. .. њива 2. класе површине 1а 94м², на којим зградама су тужени сувласници и то: тужени у 7/12 дела, тужена ВВ са 2/12 дела и тужена ГГ са 3/12 дела, које парцеле су у власништву Републике Србије, а тужени сукорисници, све уписано у ЛН бр. .. КО ..., док је одбијен тужбени захтев у делу за исплату законске затезне камате на досуђени износ од 639.266,64 динара од 19.04.2012. године до 14.01.2016. године и тужени обавезани да тужиоцу солидарно накнаде трошкове првостепеног поступка од 340.136,67 динара, у случају доцње са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, првостепена пресуда је потврђена у преосталом непреиначеном делу којим је одбијен компензациони приговор тужене ГГ и одбијен тужбени захтев у односу на тужене ББ и ГГ. Ставом трећим изреке, тужени су обавезани да тужиоцу солидарно накнаде трошкове жалбеног поступка од 18.000,00 динара, у случају доцње са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену и то против преиначујућег дела, тужени ББ и ГГ су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку у смислу одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2 тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...18/20 и 10/23 – други закон), Врховни суд је нашао да је ревизија тужених основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био ванбрачни партнер, а тужени син сада пок. ДД бив. из ..., преминуле ...2012. године. Тужена ВВ је њена сестра по оцу, а тужена ГГ је ћерка њене сестре по мајци. Парцелу број .. су 1956. године купили родитељи пок. ДД и на њој саградили кућу. Након њихове смрти, имовину су наследили ДД у 5/12 дела, њен брат ЂЂ у 2/12 дела, тужена ВВ у 2/12 дела и тужена ГГ у 3/12 дела. После смрти ЂЂ, његове ћерке су своје право сусвојине на наведеној имовини (2/12 дела) уговором од 14.07.2006. године пренеле пок. ДД, која им је средствима из одобреног кредита исплатила новчану противвредност. Тужени је уписан као сувласник и сукорисник на наведеним непокретностима на основу правноснажног решења о наслеђивању Основног суда у Старој Пазови од 07.04.2014. године, којим је за наследника иза пок. ДД оглашен њен син, овде тужени. Током оставинског поступка тужилац и тужени су без успеха покушали да се договоре да се у корист тужиоца установи право доживотног плодоуживања на наведеној имовини. Парница коју је тужилац покренуо по упуту оставинског суда је окончана правноснажном пресудом Основног суда у Старој Пазови П 944/13 од 02.09.2015. године којом је одбијен његов тужбени захтев.

Утврђено је да су тужилац и сада пок. ДД живели у ванбрачној заједници од априла 2000. године до њене смрти (...2012. године). Током трајања заједнице живота обоје су били запослени и живели су у старој породичној кући изграђеној на кп.бр. .. у којој су вршили инвестициона улагања 2006. године и 2011. године. Извођење радова је финансирано од зарада ванбрачних партнера, кредита које су обоје узимали, те делом од отпремнине коју је сада пок. ДД добила 2011. године у износу од 8.000 евра. Тужилац је од фирме у којој је био запослен добио половну грађу, учествовао је у радовима, који су углавном вршени на мобу и у којима је тужени учествовао неколико пута. Тужени су знали за радове и нису се противили њиховом извођењу. Оценом налаза и мишљења и изјашњења вештака економско-финансијске струке, утврђено је да је тужилац по основу радног односа у периоду од 01.04.2000. године до 19.04.2012. годне остварио примања у износу од 2.375.243,92 динара (42,54% укупних прихода ванбрачних партнера из радног односа), а сада пок. ДД је у истом периоду и по истом основу остварила примања у износу од 3.208.156,92 динара (57,46% укупних прихода ванбрачних партнера из радног односа). Оценом налаза и мишљења и изјашњења вештака грађевинске струке, утврђено је да је тржишна вредност породичне куће пре улагања износила 969.840,24 динара, а након улагања износи 2.248.373,53 динара, да разлика тржишне вредности спорне имовине пре и после улагања износи 43%, односно 1.278.533,29 динара, а допринос ванбрачних партнера у увећању вредности имовине је једнак и износи по 639.266,64 динара. Тужилац је сразмерно сувласничким уделима тужених извршио улагања и то: на делу туженог ББ у износу од 372.905,54 динара, на делу тужене ВВ у износу од 106.544,44 динара и на делу тужене ГГ у износу од 159.816,66 динара. Закупнина за предметну имовину у периоду од заснивања ванбрачне заједнице тужиоца и сада пок. ДД до дана израде налаза 30.06.2021. године износи 90 евра месечно. Тужилац је после смрти ванбрачне партнерке наставио да живи у спорној имовини.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредаба чланова 3. став 1, 4, 168. став 1. и 170. Породичног закона и чланова 210, 214, 219, 336, 339, 343 и 361 Закона о облигационим односима (ЗОО), утврдио да тужилац има према туженима потраживање по основу инвестиционих улагања која је вршио у њихову непокретну имовину у ..., а да тужени ББ и тужена ГГ, који су истакли компензационе приговоре у овој парници, имају потраживање према њему по основу тога што је неовлашћено користио њихову имовину у своју корист, па је након извршеног пребијања потраживања, одбио тужбени захтев у односу на туженог, док је тужбени захтев у односу на тужене ВВ и ГГ делимично усвојен и тужене обавезане на исплату износа ближе наведених у изреци пресуде. Закључио је да је потраживање тужене ГГ застарело, као и да истакнути приговор пресуђене ствари није основан јер не постоји идентитет тужбених захтева у предметној парници која је вођена пред Основним судом у Старој Пазови у предмету П 944/13.

Другостепени суд је делимично преиначио првостепену пресуду и одлучио као у ставу првом изреке тако што је одбијен компензациони приговор туженог, налазећи да је тужилац 10 година живео у ванбрачној заједници са мајком туженог, сада пок. ДД, да су током трајања заједнице живота живели у предметној породичној кући у ..., као посебној имовини пок. ДД која је била њен већински сувласник. Закључио је да је тужилац, након смрти ванбрачне партнерке у априлу 2012. године, наставио да живи у наведеној кући по основу прекаријума. Додатна аргументација другостепеног суда је да тужени, као имаоци права сусвојине на спорној имовини, у смислу правила о терету доказивања нису пружили доказе да су манифестовали вољу да опозову сагласност тужиоцу да користи њихову имовину без накнаде, оценивши да тужени ББ и тужена ГГ неосновано истичу да према тужиоцу имају потраживање у смислу одредбе члана 219. ЗОО. Првостепена пресуда је потврђена у делу којим је одбијен компензациони приговор тужене ГГ. Такође, код чињенице да је током трајања ванбрачне заједнице тужиоца и сада пок. ДД на основу инвестиционих улагања која су вршили 2006. године и 2011. године тржишна вредност спорне куће увећана за 1.278.533,29 динара, да су доприноси партнера том увећању били једнаки, другостепени суд је закључио да је основано тужиочево потраживање према туженима на име његовог доприноса увећању спорне имовине у износу од 639.266,64 динара са припадајућом каматом, применом одредаба чланова 170. став 1. и 191. Породичног закона.

По оцени Врховног суда, правилно је становиште другостепеног суда да је тужилац, након смрти ванбрачне партнерке у априлу 2012. године, наставио да живи у наведеној кући по основу прекаријума. Наиме, прекаријум као институт био је регулисан одредбама (правним правилом) параграфа 974 Аустријског грађанског законика која правила се примењују сходно одредби члана 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 6. априла 1941. године и за време непријатељске окупације („Службени лист ФНРЈ“, бр. 86/46 и 105/47), будући да овај правни однос није уређен важећим прописима, према ком, ако није одређено ни време трајања нити намера употребе, онда не постоји никакав прави уговор, већ необавезна измољена услуга (*precarium*) и давалац ствари на послугу може дати ствар натраг тражити кад год му се свиди. За прекаријум је битно да се ради о употреби која је бесплатна и коју давалац може увек опозвати, а од послуге се разликује у томе што је код послуге време употребе унапред одређено или

одредиво, што код прекаријума није случај. Имајући у виду наведено, те исказе парничних странака, произилази да тужени ББ и ГГ, као имаоци права сусвојине на спорној имовини, од тужиоца нису тражили да се исели из предметне непокретности извесно време након смрти ДД. Међутим, другостепени суд није утврдио, у ком периоду је тужени манифестовао вољу да опозове сагласност тужиоцу да користи ту имовину без накнаде, како се то правилно истиче у наводима ревизије, будући да из исказа туженог произилази да није подносио тужбу за иселење тужиоца али је од њега тражио да се исели 2017. године, а у истом исказу је навео и да је први пут од тужиоца тражио да се исели 2014. године, када је дошло до вербалног и физичког сукоба и тада је имао повреде али није покретао поступак против тужиоца. На наведену околност постојања физичког сукоба пуномоћник тужиоца је током поступка истакао да о томе постоји полицијски извештај и да је тужени напао тужиоца.

Врховни суд налази да се основано ревизијом указује да је побијана одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Наиме, како од момента када је тужени манифестовао вољу да опозове сагласност тужиоцу да користи предметну имовину без накнаде зависи моменат од ког тужилац нема ваљан основ за боравак, тј. останак у предметној непокретности, од ког момента тужени има право на потраживање према тужиоцу по основу тога што је неовлашћено користио њихову имовину у своју корист, то је потребно утврдити када је то тужени учинио јер се по оцени Врховног суда за сада не може са сигурношћу утврдити када је тужени тражио да се тужилац исели, с обзиром да из наведеног исказа туженог не може утврдити да ли је то било 2017. године или 2014. године. Такође од наведеног момента се има и рачунати почетак рока застарелости потраживања који је истакнут у компензационом приговору. Док за период пре тога, власнику ствари који је дужи временски период пропуштао да тражи предају своје ствари не би припадала накнада штете у виду накнаде за коришћење јер је сам одговоран за њен евентуални настанак неблагоприятним вршењем права. Зато, ако је добит (на име издавања у закуп предметних непокретности) изостала, она би била последица нечињења туженог у периоду у коме није манифестовао вољу да опозове сагласност тужиоцу да користи њихову имовину без накнаде.

Такође, у конкретном случају, из налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке произилази да је допринос ванбрачних партнера у увећању вредности имовине једнак и да износи по 639.266,64 динара, те да је тужилац сразмерно сувласничким уделима тужених извршио улагања и то: на делу туженог ББ у износу од 372.905,54 динара, на делу тужене ВВ у износу од 106.544,44 динара и на делу тужене ГГ у износу од 159.816,66 динара, као и да закупнина за предметну имовину у периоду од заснивања ванбрачне заједнице тужиоца и сада пок. ДД до дана израде налаза 30.06.2021. године износи 90 евра месечно. Имајући у виду наведено, по оцени овог суда погрешан је закључак другостепеног суда да тужени солидарно одговарају за наведено потраживање тужиоца, будући да су тужени сувласници на предметним непокретностима и то: тужени у 7/12 дела, тужена ВВ са 2/12 дела и тужена ГГ са 3/12 дела.

У поновном поступку другостепени суд ће поступити по изнетим примедбама овог суда и употпуниће чињенично стање, тако што ће утврдити када

је тужени као ималац права сувојине манифестовао вољу да опозове сагласност тужиоцу да користи предметну имовину без накнаде, након чега ће утврдити висину потраживања коју тужени има према тужиоцу истакнут у компензационом приговору и оценити истакнути приговор застарелости, па ће правилном применом материјалног права донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

Из изнетих разлога, одлучено је као у изреци решења, применом члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић